

Joseph Blumenthal og hans Spiral Press

Af Erik Ellegaard Frederiksen

Fine printing hedder det på engelsk, med et næsten uoversætteligt udtryk. Hvis man konsulterer ordbogen når man frem til en betydning, der ligger nær adjektivet i Akademiet for de Skønne Kunster. Men heller ikke ordet *skønt* kan bruges. Og hvis man prøver med udtrykket *bibliofilt tryk* vil man også blive misforstået.

En privatpresse trykker og udgiver normalt bøger til sin ejermands fornøjelse. Oftest er al udførelse håndarbejde, med deraf følgende små oplag, der kun når frem til en begrænset kreds af formuende samlere. Kelmscott, Ashendene og Doves Press – vi nævner blot nogle typiske eksempler. Deres indflydelse har ligget på et eksklusivt, men vidtrækkende plan.

Modsat denne enklave ligger så den store gruppe, for hvem pengene er vigtigere, ja måske det eneste. Her er kundens ord en lov. Formgivningen varetages af forlag og reklamebureauer eller af free-lance tilrettelæggere. Og det betyder, at bogtrykkeren er blevet en maskinejer, som sælger sit produktionsapparat til dem, der har brug for det.

Midt mellem disse yderpoler ligger det, som vi altså i det følgende vil kalde *fine printing*. Det bliver til på ét og samme sted, gjort med kunstnerisk forståelse i planlægning og design, den kombination af viden, dygtighed og hengivelse som skal til for at opnå første klasses håndværk. Og ejerne af sådanne virksomheder skal kunne leve af dem. Deres ansatte er normalt medlemmer af fagforeningerne, penge er en nødvendighed, men aldrig det afgørende.

Davy Crockett

AMERICAN COMIC LEGEND

Selected and edited by Richard M. Dorson. With a foreword by Howard Mumford Jones. Printed at the Spiral Press for Rockland Editions, New York

*An inquiry into the
MARITAL STATE for the DELECTATION
of the FAITHFUL, written by T. M. for
Atkinson's Saturday Evening Post of
April 19, 1832, appropriately titled*

*with an introduction by
HERBERT HOSKING*

*and homilies elegantly embellished by
EDWARD A. WILSON WARREN CHAPPELL
VALENTI ANGELO RAYMOND LUKIN
ROBERT FOSTER FRITZ KREDEL
JOHN AVERILL ALLEN LEWIS
FRITZ EICHENBERG*

*privately printed for
THE TYPOPHILES · NEW YORK
MCMXLI*

Til venstre: Et forsøg på under navnet Rockland Press at etablere eget forlag. Titelblad med 1800-tals amerikansk træsnit, 1939. *Til højre:* Titelblad. Dekoration i violet.

Selvfølgelig er denne gruppering generaliseret. Billedet har mellemtoner, men i hovedtrækkene dækker det og giver samtidig en baggrund for den situation, hvori The Spiral Press opstod.

Navnet Blumenthal lader ane en tysk fortid. Og Josephs far forlod da også Europa i 1870'erne for at starte et nyt liv som bissekræmmer i Pennsylvania. Forretningen må være gået hæderligt, for han fik råd til at holde sine tre børn på college. Hans ønske med Joseph var, at denne skulle gå handelsvejen for at drive det videre end det fædrene ophav. Men Blumenthal junior fandt tidligt ud af, at handel alene ikke var nok til at fylde hans liv. Takket være moderen havde bøger og læsning

været noget centralt i hjemmet, og det måtte være i den verden, Joseph Blumenthal skulle leve sit liv. I 1924 skrev han til samtlige forlæggere i New York for at søge et job og var så heldig at blive rejsende repræsentant for den store B. W. Huebsch. Og det var på disse rejser han første gang stødte på bøgerne fra *The Nonesuch Press* og hørte navne som Bruce Rogers og D. B. Updike.

Efter en kort periode fulgte så den store tur til Europa med besøg på museer og biblioteker, og efter den et ønske om at lære boghåndværket at kende fra grunden. Endnu engang var Blumenthal heldig. Han blev volontør hos den berømte William Edwin Rudge i Mount Vernon, hvor der til stadighed var en halv snes unge mennesker i lære. Her lærte han både tilrettelægning og den rent manuelle udførelse. Det var simpelthen lærestedet for dem, der ville noget. På første sal havde selve Bruce Rogers sit atelier, for resten lige over det sted, hvor Blumenthal arbejdede. Og skønt denne aldrig så et glimt af ‚BR‘ kunne han siden prale med »at have arbejdet direkte under den store bogkunstner«.

Men det praktiske hånddelag kneb det alligevel med. Det viste sig straks ved tiltrædelsen på *The Marchbanks Press* i New York. Aftalen med chefen var, at Blumenthal skulle betales efter fortjeneste. I den første lønningspose lå der ikke en cent. Og faktoren, Georg Hoffmann, fór over ham allerede den første dag: mon han ikke hellere skulle begynde forfra som læredreng! Det kunne ikke besvares i en håndvending; så efter arbejdstid drak de en kop kaffe sammen. Den ene kop blev til mange, og da det meste af natten var gået havde ideerne om *The Spiral Press* taget fast form.

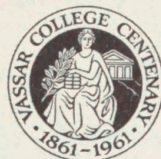
1926-30. Det første arbejde var en lille digtsamling af den kendte, moderne maler Max Weber, der havde skåret egne træsnit til. Oplaget var på 350, kun 100 blev solgt. Det kunne man jo ikke leve af. Men i de følgende år grundlagdes det

GROLIER

75

A BIOGRAPHICAL RETRO-
SPECTIVE TO CELEBRATE
THE SEVENTY-FIFTH ANNI-
VERSARY OF THE GROLIER
CLUB IN NEW YORK

CENTENNIAL LOAN EXHIBITION

DRAWINGS & WATERCOLORS
FROM ALUMNAE AND THEIR
FAMILIES · VASSAR COLLEGE
POUGHKEEPSIE · NEW YORK

Titelblad 1959. Tallet i rødbrunt. Titelblad 1961. Emblemet i carmin-rødt.

mønster, som i realiteten aldrig har været brudt. Princippet var ganske enkelt: at yde det bedste man kunne i såvel formgivning som udførelse. Med det håndværksmæssige som kernepunkt lagde man hele sin energi i hver eneste opgave, stor eller lille, indbringende eller ikke, fra et visitkort til storværker. Daniel Berkeley Updike på *Merrymount Press* var forbilledet. Det var ham der sagde: jeg ønsker bare at udføre almindeligt arbejde ualmindelig godt.

Det synes at gå bedre efter kort tids forløb. Georg Hoffmann var også af tysk afstamning og havde først i sin ungdom forladt Europa. Han var derfor godt orienteret om nye skrifter fra

Rudolf Koch, Paul Renner samt E. R. Weiss. Dem importerede man direkte fra støberierne i Tyskland og skabte dermed, før andre, et ansigt som hurtigt blev opdaget af bureauerne. En del af arbejdet bestod derfor i reklametryksager af forskellig art. Men dertil kom også opgaver for forlæggere, boghandlere, museer og gallerier, biblioteker, universiteter, fonds, klubber og samlere. Man havde næsten altid bøger på bedding, og allerede i 1927 modtog man et manuskript, som egentlig skulle være havnet hos Rudge og Bruce Rogers, men som nu faldt i hænderne på Blumenthal og Hoffmann. Bogen blev senere udvalgt blandt årets smukkeste bøger. Det gav agtelse – og mod.

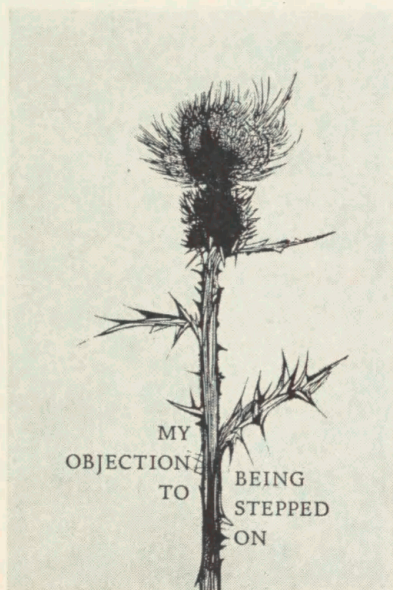
Igen i 1928 var Blumenthal i Europa for at se bogtrykmesse i Köln. Men det blev også til uforglemmelige besøg hos Rudolf Koch i Offenbach, Bauersche Giesserei i Frankfurt, Bremer Presse i München og Gutenberg Museum i Mainz.

Forbilledet var som nævnt Updike, men jævnsides hermed må regnes Bruce Rogers. Før nogen anden havde han mellem 1900 og 1912 udgivet ca. 60 bøger i begrænsede oplag på sin *Riverside Press* i Cambridge. Før den tid havde man til sådanne udgaver oftest anvendt én og samme skrift, samme format, papir og indbinding, karakteristisk for den bestemte virksomhed. Rogers derimod skabte helt individuelle udgaver, hvor de enkelte elementer var nøje udvalgt. Og det var denne tankegang, der senere i England blev fulgt op af Francis Meynell på hans *Nonesuch Press*. Det gjorde et stort indtryk på Blumenthal, da han i 1924 blev ejer af denne presses første publikation: *Love Poems of John Donne*.

En af de forfattere, som kom til at betyde mest for Blumenthal var den berømte digter Robert Frost. Bekendtskabet går tilbage til 1929, hvor man trykte den første samlede udgave af hans digte. Og efter dette udsendte The Spiral Press hver jul et digt af Robert Frost, lige til 1962, efter Frosts død. Disse småtryk er naturligvis blevet samlerobjekter.

Joseph Blumenthal og hans Spiral Press

I over 30 år har The Spiral Press hver jul udsendt et digt af Robert Frost, i meget varieret formgivning. Tidslen herunder er et træsnit af Leonard Baskin, trykt i grønt. 1957. Omslaget til højre trykt på japanpapir, stregen i rødt.

ACCIDENTALLY ON PURPOSE

GREETINGS AT Christmas 1960

AND HOLIDAY GOOD WISHES COME TO

YOU WITH THIS NEW POEM, FROM

ANN & JOSEPH BLUMENTHAL

ACCIDENTALLY ON PURPOSE

BY ROBERT FROST

They mean to tell us all was rolling blind

Till accidentally it hit on mind

In an albino monkey in a jungle

And even then it had to grope and bungle

Till Darwin came to earth upon a year

To show the evolution how to steer.

They mean to tell us, though, the Omnibus

Had no real purpose till it got to us.

Det kunne ske, at man især i de første år stod over for opgaver, som man ikke ønskede at have med at gøre, fordi disse gik mod trykkeriets principper. Men det var sjældent. Kunden

må være klar over, at han langt fra altid har ret. På den anden side må man også være åben over for velbegrundet kritik og argumentation. Mellem disse to poler må man finde sit balancepunkt. Herpå beror opretholdelsen af en standard – og af fortjenstmulighederne.

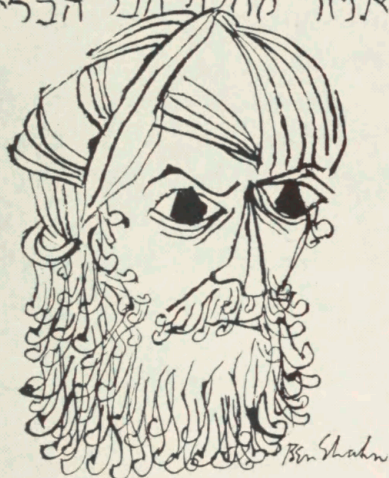
1931-33. Men i 1929 kom det store krak, og året efter begyndte det at knibe med arbejde. En bogtrykker i New York tilbød at købe hele virksomheden samt overtage personalet, blandt andet for derved at kunne få Hoffmann med i købet. Og selv om det smertede dem begge, skiltes de to efter gode og lærerige år. Blumenthal var nu fri til at kunne få et længe næret ønske opfyldt: studiet af skrift og skrifttegning.

Og så rejste han da sammen med sin hustru til Europa for der at begynde på arbejdet med en bogskrift. Med Johnstons *Writing and Illuminating and Lettering* foran sig skar han gåsefjer, skrev med bredpen og foretog opfotograferinger af berømte skriftsnit til sammenligning. Efter nogle måneders ihærdigt arbejde rejste han med skitserne i hånden til Louis Hoell i Frankfurt a.M., en af de sidste, der mestrede stempelskæringens

Blumenthals skrift Emerson, skåret af Louis Hoell omkring 1932.

world in his head, the whole astronomy and chemistry suspended in a thought. Because the history of nature is charactered in his brain, therefore is he the prophet and discoverer of her secrets. *Every known fact in natural science was divined by the presentiment of somebody, before it was*

דברי קהלת בן־הוד מלך
בִּירוּשָׁאִים הַבֵּל הַבְּאִים
אִמָּר קהלת מלך הַבְּאִים

ECCLESIASTES
OR, THE PREACHER

IN THE KING JAMES TRANSLATION OF THE BIBLE

WITH DRAWINGS BY BEN SHAHN, ENGRAVED
IN WOOD BY STEFAN MARTIN

CALLIGRAPHY BY DAVID SOSHENSKY

PRINTED AND PUBLISHED AT THE SPIRAL PRESS
NEW YORK 1965

vanskelige kunst. Fire stadier måtte der til før begge parter var tilfreds. Og da havde Blumenthal lært utrolig meget, for der var langt fra de første skitser til det færdige resultat, som udelukkende udførtes i 14 punkt.

På tilbagevejen gjorde de ophold i England og opsøgte der Stanley Morison, som straks tilbød at sætte skriften i produktion på *Monotype*, hvor den fik navnet *Emerson*. Ganske vist havde sådanne nutidige skrifter langt fra været nogen økonomisk gevinst for Monotype. Man havde forsøgt sig med Bruce Rogers *Centaur*, Jan van Krimpens *Lutetia* og Eric Gills *Perpetua*, fordi man følte en forpligtelse på dette område. Men Morisons forudsigelser gik også her i opfyldelse: Emerson blev en helt

utrolig økonomisk fiasko. Dens kvalitet rangerer imidlertid på linie med ovennævnte skrifter foruden Mardersteigs *Dante*, som tidligere er omtalt i *Bogvennen*.

Fem hundrede kilo af Emerson var blevet støbt af Bauersche og sendt til USA. Og med dette som grundlag begyndte en toårig periode i Westchester i staten New York. I et lille hus uden for lands lov og ret indrettedes to små håndpresser og et sætteri. Og fra George Macy på *Limited Editions Club* kom den fornemme opgave at fremstille François Villons digte med træsnit af Howard Simon. Men den var også omfangsrig. To trykkere blev ansat. De havde tidligere arbejdet udelukkende med cylinderpresser, men da de stod uden arbejde indvilgede de i at håndtere dette »legetøj«. Snart lærte de imidlertid at værdsætte dette krævende arbejde, der var langt mere tilfredsstillende for dem end at trykke på en knap. Desuden fik man fat i en håndsætter og fra den nærliggende landsby kom to kvikke drenge, der optoges som lærlinge. Ann Blumenthal fik nok at se til. Hun havde ansvaret for papirets fugtning og tørring – samt madlavning til hele folkeholdet. Alt var primitivt, og økonomisk holdt man kun lige skindet på næsen. Men det blev en frugtbar oase midt i den store elendighed, der rådede overalt i Staterne.

1934-35. Efter to år begyndte konjunkturerne igen at gå opad. Men samtidig var Blumenthals økonomi så anstrengt, at han måtte søge nye veje. Det blev dr. Alvin Johnson som bragte ham til *New School for Social Research*, hvor håndpresser og skrift installeredes i afdelingen for kunsthåndværk. Blumenthal blev lærer ved denne skole, hvor eleverne som led i deres uddannelse skulle sætte og trykke mindst otte sider. Resultaterne herfra blev forbløffende gode og fandt vej til *New York Public Library*. Og ved siden af dette tilrettelagde Blumenthal bøger for *Random House* og *New York University*, foruden en del reklametryksager.

Joseph Blumenthal og hans Spiral Press

THE INAUGURAL ADDRESS OF
JOHN FITZGERALD KENNEDY
FOLLOWING HIS OATH OF OFFICE
AS THE THIRTY-FIFTH PRESIDENT OF
THE UNITED STATES OF AMERICA ON
JANUARY THE TWENTIETH · 1961

WE OBSERVE TODAY NOT A VICTORY OF PARTY BUT A CELEBRATION OF FREEDOM—SYMBOLIZING AN END AS WELL AS A BEGINNING—SIGNIFYING RENEWAL AS WELL AS CHANGE. For I have sworn before you and Almighty God the same solemn oath our forebears prescribed nearly a century and three-quarters ago.

The world is very different now. For man holds in his mortal hands the power to abolish all forms of human poverty and all forms of human life. And yet the same revolutionary beliefs for which our forebears fought are still at issue around the globe—the beliefs that the rights of man come not from the generosity of the state but from the hand of God.

We dare not forget today that we are the heirs of that first revolution. Let the word go forth from this time and place, to friend and foe alike, that the torch has been passed to a new generation of Americans—born in this century, tempered by war, disciplined by a hard and bitter peace, proud of our ancient heritage—and unwilling to witness or permit the slow undoing of those human rights to which this nation has always been committed, and to which we are committed today at home and around the world.

Let every nation know, whether it wishes us well or ill, that we shall pay any price, bear any burden, meet any hardship, support any friend, oppose any foe to assure the survival and the success of liberty.

This much we pledge—and more.

The Spiral Press har trykt mange officielle publikationer

1936-42. Og så kunne man endelig igen få stablet The Spiral Press på benene. Den værste del af depressionen var ovre, selv om der endnu forestod to ret hårde år. Adressen hed nu 31. Street, og der ligger bogtrykkeriet også idag. Allerede fra starten kom de helt store opgaver. Random House skulle udgive Roosevelts taler i fem bind. Og præsidenten var en mand, der vidste noget om bøgernes udformning, medlem som han var af *Grolier Club*. Blumenthal stod på tærne og arbejdet lykkedes. I hans eje findes et dedikationseksemplar med titulaturen *A-1 designer*. En smuk begyndelse på den nye æra.

Et par forsøg med egen udgivelse af bøger blev gjort, men de bragte ingen økonomisk succes, kun glæden ved at produ-

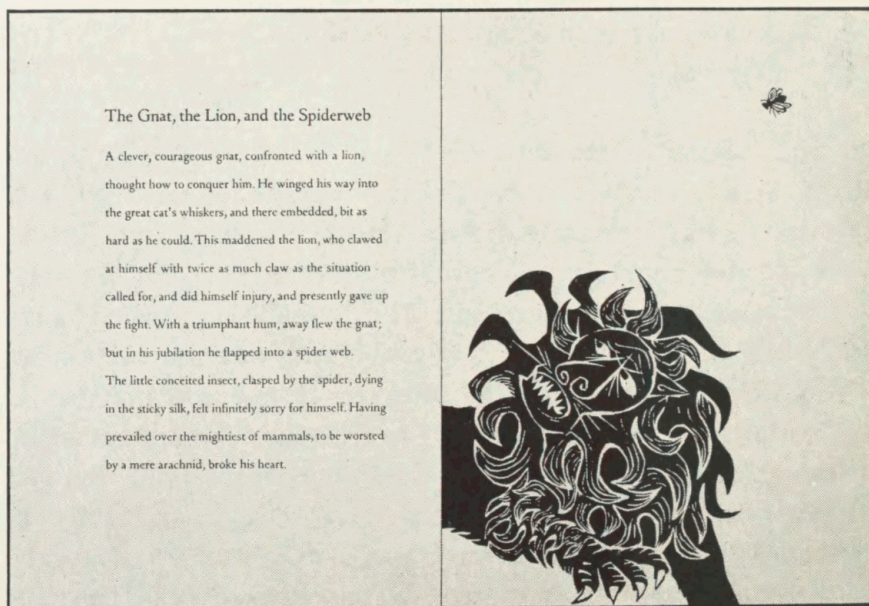
ERIK ELLEGAARD FREDERIKSEN

cere noget man helt og holdent var ansvarlig for. Men kunder skortede det ikke på. *The Typophiles* under Paul A. Bennets ledelse satte for eksempel flere bøger i gang på The Spiral Press.

1942-44. Men endnu engang blev der krig, og angrebet på Pearl Harbor bragte også USA ind i konflikterne. Som jøde måtte Blumenthal betragte modstanden mod Hitler med særligt engagement. Og i 1942 pakkede han hele trykkeriet ned for sammen med sin hustru at drage til Washington, hvor de hver på sin post deltog i civilforsvaret, han i *Army Map Service*.

Fra 1945. Da krigen fik ende vendte forholdene tilbage til det normale og bogtrykkeriet kom igen til at fungere på sin gamle adresse. En ny periode tog sin begyndelse med alle de tekniske fornyelser, vi har været vidne til. Men trods hele denne ud-

Twelve Fables of Aesop. The Museum of Modern Art, New York. 1954. Linoleumsnit af Antonio Frasconi. Sat med Emerson.

Joseph Blumenthal og hans Spiral Press

Joseph Blumenthal
fotograferet for en
halv snes år siden, da
han ledede
Stjerneseminaret
i Stockholm. En
mild, men bestemt
mand, med kloge
øjne, som let får et
glimt af humor.
Nærværende artikels
forfatter kigger
bogtrykkeren
i manuskriptet.

vikling er der stadig brug for og plads til det mindre værksted og for *fine printing*, så længe der findes individualister, som formår at skabe noget udsøgt inden for en økonomisk tilfredsstillende ramme.

Ungdommens eventyrlyst afløses nu af dybere ro og indsigt, der giver sig udtryk i et mere forfinet håndværk og et tilhørsforhold til mennesker, som bliver hans støttepiller. Både medarbejderne i det daglige og kunderne, der kommer med arbejde bliver personlige venner. Opgaverne rækker fra kataloger og øvrige tryksager til *Steuben Glass, Inc.* til arbejder for *Pierpont Morgan Library*, *The American Academy of Arts and Letters* og *The Twentieth Century Fund*.

ERIK ELLEGAARD FREDERIKSEN

Til denne senere periode hører også samarbejdet med den store illustratør Ben Shahn, der kulminerer i *The Alphabet of Creaton*. Men også kunstnere som Fritz Eichenberg, Joseph Low, Fritz Kredel og Georg Salter har leveret illustrationsmateriale til bøger trykt på The Spiral Press.

Blumenthal siger et sted, at *fine printing* ikke er det samme som flot typografi. Det er ganske simpelt en artikuleret søgen efter klarhed, og det er for resten ikke så helt enkelt. I ordenes kombination, i nogle få bogstaver til et brevhoved eller i et helt manuskript til en bog ligger formen og læsningen gemt. Og herud fra skal den typografiske tilrettelægger arbejde. Når form og indhold er sammenvævet til et integrerende hele har designeren nået sit mål.

Og han tilføjer: Med tiden er jeg blevet mere og mere overbevist om, at markedet for *fine printing* er ubegrænset. Der er i virkeligheden kun tale om produktionsmulighedernes begrænsning. Hvis der fandtes flere, som evnede at skabe fantasifuldt arbejde ville der også være købere, som var villige til at betale for det. Men det er nødvendigt for dette kreative håndværk at blive ledet af en, der rummer såvel den kunstnerisk disciplin som det der kaldes handelstalent. Ellers opnår man hverken den håndværksmæssige standard, eller det at arbejdet går ind og ud i en rolig strøm til priser, der muliggør en fornuftig planlægning af udvidelser og tekniske forbedringer.

Blumenthal er netop en sådan mand. Med begge ben på jorden i det forretningsmæssige ejer han en følsomhed, der giver sig tydeligt til kende i hans typografi, som på én gang er opfindsom og fornem. Han har opnået det, som han måske inderst inde ville blive mest stolt over at gøres bekendt med: han blev ,BR's og Updikes arvtager. Og samtidig ved vi at han føler sig i gæld til dem.